Έκταση: **103** τ. χλμ. Ανάπτυξη ακτών: **81,5** χλμ. Πληθυσμός: **1.650**

Βόρεια της Θήρας (δυτικά της Αμοργού και νότια της Παροναξίας, 111 μίλια από τον Πειραιά), η Ίος ή Νιο έχει έδαφος ορεινό (Πύργος, 735 μ.), παράγει λάδι, δημητριακά, κρασί και κτηνοτροφικά και αναπτύσσει αξιόλογη τουριστική κίνηση. Συνδέεται ακτοπλοϊκά με τον Πειραιά και τα νησιά Ανάφη, Θήρα, Θηρασία, Νάξο, Πάρο, Σίφνο, Σύρο, Φολέγανδρο και, το καλοκαίρι, με τη Ραφήνα, τη Θεσσαλονίκη και τα νησιά Άνδρο, Μύκονο και Τήνο.

Γνωστή για τα κάτασπρα σπίτια και τις απέραντες αμμουδιές της, έχει πρωτεύουσα την Ίο ή **Χώ ρα**, στη θέση της αρχαίας πόλης, πάνω σε ύψωμα. Εκτείνεται κατηφορικά ως τη συνέχειά της τον **Όρμο**, φυσικό και προστατευμένο λιμάνι του νησιού. Ο γειτονικός παραλιακός **Μυλοπότας** ελκύει τους επισκέπτες με την χρυσή αμμουδιά του, ενώ στη νότια άκρη του νησιού το **Μαγγανάρι** διαθέτει αμμουδιές και γραφικά λιμανάκια. Στη βορειοανατολική παραλία, η **Αγία Θεοδότη** και η **Ψάθη** συμπληρώνουν τα τουριστικού ενδιαφέροντος χωριά του νησιού. Εξαρτημένα από την Ίο είναι τα νησάκια Βαρβαρονήσι, Διακοφτό, Πεταλίδι, Πρασονήσι και Ψαθονήσι.

Τηλέφωνα: Λιμεναρχείο: 228.60.91.264. Αστυνομία: 228.60.91.222. Αγροτικό ιατρείο: 228.60.91.227.

Η **ιστορία** της Ίου

Ο Πλίνιος αναφέρει ότι η ονομασία Ίος προέρχεται από τους Ίωνες, οι οποίοι την κατοίκησαν. Ο Πλούταρχος πιστεύει ότι προέρχεται από το άνθος ίον (μενεξές). Κατά τον Πλίνιο, νωρίτερα το νησί ονομαζόταν Φοινίκη, με τους Φοίνικες να θεωρούνται οι πρώτοι οικιστές του. Η παράδοση θέλει τη Νιο πατρίδα της μητέρας του Ομήρου, ενώ το νησί πρόβαλε ως μια από τις πολλές περιοχές που διεκδικούσαν την τιμή να είναι γενέτειρες του ποιητή. Η ανακάλυψη, στα 1775, ενός αρχαίου κτίσματος θεωρήθηκε ότι είναι ο τάφος του Ομήρου. Αυτό, επειδή οι αρχαίοι Ιήτες έδειχναν τον τάφο του καθώς και τον τάφο της μητέρας του. Άλλωστε, αρκετοί αρχαίοι συγγραφείς μιλούσαν για τον θάνατο και την ταφή

του Ομήρου στην Ίο. Τελικά, ο «τάφος» δεν ήταν όμως παρά τα ερείπια ενός αρχαίου μικρού ναού.

Η Ίος ήταν ιδιαίτερα αναπτυγμένη την εποχή του Χαλκού. Οι κάτοικοί της είχαν αναπτύξει επικοινωνία με τη μινωική Κρήτη, τη Θήρα πριν την καταστροφική έκρηξη του ηφαιστείου, αλλά και τη μυκηναϊκή Ελλάδα. Οι Ιήτες ήταν δραστήριοι και φημισμένοι ναυτικοί. Ασφαλές καταφύγιο για τα πλοία τους ήταν το μεγάλο φυσικό λιμάνι που βρίσκεται στη δυτική πλευρά του νησιού.

Φτάνοντας οι Ίωνες στο νησί έχτισαν μια πόλη στη θέση ακριβώς που βρίσκεται σήμερα η Χώρα, η πρωτεύουσα της Ίου. Την έχτισαν σε μια από τη φύση οχυρή θέση, σε ένα απόκρημνο βράχο που δεσπόζει στο λιμάνι. Τη φυσική οχύρωση ενίσχυσαν με ψηλό τείχος. Η πόλη - κράτος Ίος έγινε μέλος της Ιωνικής Αμφικτιονίας. Μετά τη ναυμαχία της Σαλαμίνας εντάχτηκε στην Αθηναϊκή Συμμαχία στην οποία παρέμεινε πιστή μέχρι τέλους.

Νέα ακμή η πόλη γνώρισε κατά τους ελληνιστικούς χρόνους. Στα νομίσματα που κόπηκαν την εποχή εκείνη απεικονιζόταν ο Όμηρος, με την άλλη όψη να φέρει το κεφάλι της Αθηνάς. Με τη διαίρεση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας σε Ανατολική και Δυτική, η Ίος πέρασε στην επικράτεια της Κωνσταντινούπολης. Εντάχθηκε στη διοίκηση του Ανατολικού Ιλλυρικού και συνδέθηκε με την επαρχία της Αχαΐας. Παρακολούθησε τις τύχες των άλλων Κυκλάδων, που σταδιακά αξιοποιήθηκαν για τη συγκρότηση της ναυτικής δύναμης της αυτοκρατορίας. Στα χρόνια της εικονομαχίας, στην αρχή του Η' αιώνα, μαζί με τους άλλους νησιώτυες, κινήθηκε εναντίον του μεταρρυθμιστή αυτοκράτορα Λέοντα Γ' του Ισαύρου. Ο στόλος της όμως καταναυμαχήθηκε από τις πιστές στον Αυτοκράτορα δυνάμεις. Στη συνέχεια, δέχτηκε αλλεπάλληλες πειρατικές επιδρομές από τους Σαρακηνούς που όργωναν το Αιγαίο ως τα τέλη του Θ' αιώνα. Μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Φράγκους της 4ης Σταυροφορίας (1204), περιήλθε στην εξουσία του Μάρκου Σανούδου, ο οποίος την συμπεριέλαβε στο Δουκάτο του Αιγαίου που ίδρυσε με έδρα τη Νάξο. Το 1292 ο ηγεμόνας της Ίου, Δομένικος Σκιάβι, αυτονομήθηκε αλλά οι διάδοχοί του εκχώρησαν πάλι το νησί στον Δούκα της Νάξου. Στα 1537, την κυρίευσε για λογαριασμό της Οθωμανικής αυτοκρατορίας, ο Αλγερινός ναύαρχος - πειρατής Χαϊρεντίν Μπαρμπαρόσα. Η Ίος μετατράπηκε σε ορμητήριο πειρατών. Το 1558, οθωμανικά πλοία επέδραμαν στο νησί, το λεηλάτησαν και αιχμαλώτισαν όσους κατοίκους είχαν απομείνει. Όμως το 1579 κατοικήθηκε εκ νέου με φιρμάνι του καπουδάν πασά, Ουλούζ Αλή, και με τη φροντίδα ενός ιερέα, του Ποθητού. Διακόσιοι ήταν όλοι κι όλοι οι νέοι οικιστές. Παρ' όλα αυτά, οι πειρατές εξακολούθησαν να χρησιμοποιούν το λιμάνι της ως ορμητήριο. Η Ίος εκείνα τα χρόνια απέκτησε το όνομα «Μικρή Μάλτα».

Στα 1821, τα καράβια της Ίου μετείχαν στο επαναστατικό ναυτικό, ενώ κάτοικοι του νησιού πύκνωσαν τις τάξεις των επαναστατών στις στρατιωτικές επιχειρήσεις στον Μοριά. Το 1827, κατά τη διάρκεια της επανάστασης, ιδρύθηκε σχολείο, όπου φοίτησαν 100 ελληνόπουλα. Δάσκαλος ήταν ο Σίφνιος Νικόλαος Σπεράντζας.

(Έθνος της Κυριακής, 2001 – 2002) (τελευταία επεξεργασία, 13.2.2010)